

Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

HISTORISCH OVERZICHT EN STAATSINRICHTING VANAF 1848

Nederland (1848-1914)

---

1 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (één van de volgende):

- Hij was (een van) de belangrijkste schrijver(s)/ontwerper(s) van de nieuwe Grondwet van 1848.
- Hij heeft de staatsinrichting van Nederland (mede) gevormd.
- Hij was een grondlegger van de parlementaire democratie in Nederland.

2 maximumscore 1

(het recht op) vrijheid van godsdienst / vrijheid van vereniging en vergadering

3 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat er (vanaf de invoering van de nieuwe Grondwet van 1848) sprake was van koninklijke onschendbaarheid / ministeriële verantwoordelijkheid.

4 C

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

5 maximumscore 1

Juiste voorbeelden van 'maatschappelijke welstand en geschiktheid' zijn (één van de volgende):

- Je moest een bepaald inkomen hebben (waarmee je in je eigen onderhoud kon voorzien).
- Je moest beschikken over (voldoende) spaargeld.
- Je moest een bepaald bedrag aan belasting betalen (of een voorbeeld daarvan, zoals het bezitten van een huis/het betalen van een wat hogere huur).
- Je moest bijvoorbeeld een opleiding gevolgd hebben of een diploma hebben.

Opmerking

Het noemen van de Nederlandse nationaliteit of dat het kiesrecht voorbehouden is aan mannelijke ingezetenen, mag niet goed gerekend worden omdat deze algemene voorwaarden betreffen die in de Grondwet van 1887 stonden.

6 D

7 D

8 maximumscore 3

Bij nummer 1 hoort Troelstra / Domela Nieuwenhuis.

Bij nummer 2 hoort 1917.

Bij nummer 3 hoort feministen / socialisten.

Bij nummer 4 hoort (Aletta) Jacobs / (Wilhelmina) Drucker.

Bij nummer 5 hoort protestanten / confessionelen.

Bij nummer 6 hoort 1917.

indien zes antwoorden juist	3
indien vijf of vier antwoorden juist	2
indien drie of twee antwoorden juist	1
indien minder dan twee antwoorden juist	0

9 maximumscore 1

het districtenstelsel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

De Eerste Wereldoorlog (1914-1918)

---

10 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de Nederlandse neutraliteit hierdoor geschaad zou kunnen worden.

11 A

12 B

13 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (één van de volgende):

- distributie(systeem) / voedselbonnen
- schaarste / honger / gebrek aan levensmiddelen

Het Interbellum (1918-1939)

---

14 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- historische reden voor Lenin: Lenin was de leider van de Russische Revolutie / de communistische partij / de stichter van de Sovjet-Unie 1
- politieke reden voor de kleur rood: Rood is de kleur van het communisme / rood staat symbool voor het communisme (en het is een eerbetoon aan de communistische leider) 1

15 maximumscore 2

Bij a hoort 6 (= Verenigde Staten).

Bij b hoort 1 (= Duitsland).

Bij c hoort 2 (= Frankrijk).

indien drie antwoorden juist 2

indien twee antwoorden juist 1

indien minder dan twee antwoorden juist 0

16 C

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

17 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De mening is: door het Verdrag van Versailles gaat Duitsland ten onder/zit Duitsland klem / Duitsland moet bevrijd worden van de verplichtingen van het Verdrag van Versailles 1
  - De mening is te herkennen aan: Duitsland/de man die vastgeketend zit (aan het Verdrag van Versailles) / die zich los wil maken van de ketting (door de ketting zo te verhitten dat het breekt) 1
- of
- De mening is: Duitsland/de man/de NSDAP wil een einde maken aan het Verdrag van Versailles 1
  - De mening is te herkennen aan: het verbreken/losmaken van de ketting 1

Opmerking

Alleen als na een juiste mening een juist, bijpassend onderdeel van de bron wordt genoemd, wordt het tweede scorepunt toegekend.

18 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken:

- opnieuw beginnen in 1923, omdat Hitler (in dat jaar) een mislukte staatsgreep pleegde 1
- gewonnen in 1933, omdat de nazi's (onder leiding van Hitler in dat jaar) aan de macht kwamen 1

19 B

20 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (één van de volgende):

- Kenmerk: **indoctrinatie**, omdat kinderen van jongs af aan/dagelijks de nationaal-socialistische boodschap, in dit geval via een versje, erin gestampt kregen.
- Kenmerk: **persoonsverheerlijking**, omdat Hitler door middel van het versje (in gebedsvorm) wordt vereerd / omdat Hitler bedankt wordt voor het eten/voor de bescherming die hij biedt.

Opmerking

Alleen als na een keuze een juiste, bijpassende verklaring volgt, wordt 1 scorepunt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
21	maximumscore 2 Voorbeeld van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • overeenkomst tussen beide stromingen: het leiderschapsbeginsel / het Führerprincipe (of een omschrijving daarvan) / geen democratie / persoonsverheerlijking / beiden waren dictaturen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • kenmerk van het nationaal-socialisme: antisemitisme/Jodenhaat 	1
22	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat het over de (Reichs)kristallnacht / de novemberpogrom gaat.	
23	maximumscore 2 Uit het antwoord moet blijken:	
	<ul style="list-style-type: none"> • naam van de wetten: (Neurenberger) rassenwetten / Neurenberger wetten 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • doel van de wetten: Joden buiten de samenleving plaatsen/als tweederangsburgers / Joden rechten ontnemen 	1

De Tweede Wereldoorlog (1939-1945)

---

24 C

25 **maximumscore 2**

Uit het antwoord moet blijken:

- dat hij lid was van de NSB
- omdat andere politieke partijen in de loop van de oorlog verboden werden

1
1

Opmerking

Alleen als na het noemen van de NSB een juiste verklaring volgt, wordt het tweede scorepunt toegekend.

26 D

27 **maximumscore 2**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De boodschap is dat het koningshuis veel populairder was dan de Duitse bezetter / dat de Duitse bezetter niet populair is / dat de Duitsers Mussert (als leider) niet serieus nemen
- De prent kan niet in een officiële krant hebben gestaan, omdat er (tijdens de Tweede Wereldoorlog) sprake was van censuur / in kranten geen spot mocht worden gedreven met de Duitse bezetter

1
1

Vraag	Antwoord	Scores
28	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat het gaat om de gedwongen tewerkstelling / arbeidsinzet.</p>	
29	<p>maximumscore 1</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat rechters niet door de uitvoerende macht ontslagen moeten kunnen worden (omdat de rechtspraak onafhankelijk moet zijn) / dat er door het ontslag geen sprake is van onafhankelijke rechtspraak (omdat de uitvoerende macht geen rechters mag ontslaan).</p>	
30	B	
31	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nederlanders werden gevangengezet in (jappen)kampen. – Nederlanders/Indonesiërs moesten dwangarbeid verrichten. – Nederlanders konden hun gebruikelijke/dagelijkse werkzaamheden niet meer uitvoeren. – Nederlanders moesten luisteren naar Indonesiërs (in plaats van omgekeerd) / kregen steeds meer te maken met het (opkomende) Indonesische nationalisme / Soekarno kreeg meer (politieke) invloed. 	
	per juist antwoord	1
32	C	
<h2>Door de tijd heen</h2> <hr/>		
33	<p>maximumscore 2</p> <p>Bij kaart 1 hoort gebeurtenis d (= het begin van Operatie Barbarossa). Bij kaart 2 hoort gebeurtenis a (= de aanval van de Geallieerden waardoor de bevrijding van West-Europa begint). Bij kaart 3 hoort gebeurtenis b (= de Duitse aanval waarmee de Tweede Wereldoorlog begint). Bij kaart 4 hoort gebeurtenis e (= West-Europese landen worden door Duitse legers bezet).</p>	
	indien vier antwoorden juist	2
	indien drie of twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

34 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (één van de volgende):

- Ik vind het **terecht** dat ze een medaille kregen, want ze hebben de burgerbevolking geholpen na bombardementen / branden geblust.
- Ik vind het **onterecht** dat ze een medaille kregen, want ze voerden opdrachten van de (Duitse) bezetter snel uit (en dat kan als collaboratie beschouwd worden) / ze hielpen op deze manier de Duitse oorlogsdoelen / Joden mochten niet meedoen met/geen lid worden van de LBD.

Opmerking

Alleen als na een keuze een juist, bijpassend argument volgt, wordt 1 scorepunt toegekend.

Europa en de wereld (1945-1989)

---

35 C

36 C

37 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- helden, omdat ze de Nederlandse belangen hadden verdedigd / omdat ze tegen 'verraders' (zoals bijvoorbeeld Soekarno werd gezien) hadden gevochten 1
- oorlogsmisdadigers, omdat bleek dat Nederlandse militairen onschuldige mensen in Indonesië hadden vermoord / omdat Nederlandse militairen waren ingezet om de Indonesische bevolking met geweld te onderdrukken / omdat het een koloniale oorlog bleek te zijn 1

38 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De inhoud van de toespraak was heel bijzonder, omdat (na vijf jaar oorlog voeren) voormalige vijanden (Frankrijk en (West-)Duitsland) gingen samenwerken / een deel van hun soevereiniteit overdroegen aan een supranationale organisatie 1
- De naam van de organisatie is de EGKS 1

39 D

Vraag	Antwoord	Scores
40	maximumscore 2 • (nummer) 1 (= Cubacrisis) • (nummer) 5 (= wapenwedloop)	1 1
41	maximumscore 2 vertrek uit Nederland 1945-1960: (nummers) 4 en 5 komst naar Nederland 1960-1980: (nummers) 2 en 3 indien vier antwoorden juist indien drie of twee antwoorden juist indien minder dan twee antwoorden juist	2 1 0
42	D	
43	maximumscore 1 (Michael) Gorbatsjov	
44	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat bedrijven meer vrijheid zouden moeten krijgen / dat er meer ruimte zou moeten komen voor privébezit.	

Door de tijd heen

45	maximumscore 2 Bij 1 hoort parlementaire democratie. Bij 2 hoort dictatuur. Bij 3 hoort dictatuur. Bij 4 hoort parlementaire democratie. indien vier antwoorden juist indien drie antwoorden juist indien minder dan drie antwoorden juist	2 1 0
-----------	--	-------------

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

De nieuwe wereldorde (vanaf 1990)

---

46 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Deze landen hoorden eerst bij het Oostblok / tot de Russische invloedssfeer 1
- De gebeurtenis waardoor deze landen zich konden aansluiten bij de Europese Unie/(West-)Europa was het einde van het communisme in Oost-Europa / de val van het IJzeren Gordijn/de Berlijnse Muur (of een omschrijving daarvan) / het uiteenvallen van de Sovjet-Unie 1

47 D

Bronvermeldingen

Alle bronnen zijn voor het laatst geraadpleegd op 31 oktober 2019.

- bron 1   naar: EX QUA DIE, 4 maart 1853.
- bron 2   naar: Handelingen Tweede Kamer, 1886/87 II, pag. 1254.
https://www.parlement.com/id/vhnnmt7ltkwb/heemskerk_wil_niet_voor_afgod_knielen
- bron 3   naar: <https://socialhistory.org/bwsa/biografie/haver>
- bron 4   naar: <https://anderetijden.nl/artikel/200/1-juli-1916-De-bloedigste-dag-van-WO1>;
eigen beheer Cito / CvTE
- bron 5   naar: L. de Vries, Elsevier Bibelot reeks. Het beste van Albert Hahn, Amsterdam/Brussel 1984, pag. 117 en 131.
- bron 6   <https://www.collectiegelderland.nl/organisaties/nederlandsopenluchtmuseum/voorwerp-N.38018>
- bron 7   <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=urn:gvn:SFA03:SFA022002177>
- bron 8   eigen beheer Cito / CvTE
- bron 9   naar: <https://www.alamyimages.fr/photo-image-gegen-versailles-n-s-d-un-sonnwendfeier-p-affiches-de-propagande-nazi-allemand-1931-96658175.html>
- bron 10   <http://www.spiegel.de/fotostrecke/ns-spielzeug-moerderisches-vergnuegen-fotostrecke-165698-3.html>
- bron 11   naar: <http://www.rothenburg-unterm-hakenkreuz.de/hitler-sollte-nach-seinem-tod-als-christus-ii-in-der-gralsburg-verschwinden-ueber-die-missslueckte-ns-religion/>
- bron 12   <https://www.ilpost.it/2014/12/06/arte-regimi/arte-regime-8/>
- bron 13   naar: J.J. Heydecker en J. Leeb, Opmars naar de galg. Het proces van Neurenberg. Amsterdam 1960, pag. 209-212.
- bron 14   naar: M. Severein, Alles is gedaan om het recht te vinden. Bijzondere rechtspleging in Leeuwarden 1945-1949, Hilversum 2017, pag. 28.
- bron 15   <https://www.businessinsider.com/world-war-two-posters-keep-calm-2012-6?international=true&r=US&IR=T#to-victory-together-5>
- bron 16   naar: Blikopener nr. 3, nov. 1989, pag. 68. (uit: Jordaan, 1945)
- bron 17   <https://www.tweedewereldoorlog.nl/wp-content/uploads/2014/01/NIOD-182615.jpg>
- bron 18   https://www.verzetsmuseum.org/uploads/archive/achter_de_iconen/hongerwinter/spoormannen_houdt_vol_1024.jpg
- bron 19   eigen beheer Cito / CvTE
- bron 20   <https://www.archives.gov/historical-docs/todays-doc/index.html?dod-date=605>
- bron 21   naar: https://www.verzetsmuseum.org/museum/nl/tweede-wereldoorlog/koninkrijkdernederlanden/nederlandsindie/nederlandsindie.politionele_acties
- bron 22   naar: https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/europe-day/schuman-declaration_nl
- bron 23   http://www.nederlandskatholicisme.ruhosting.nl/wiki/wiki/images/5/5d/Moeder_thuis.jpg
- bron 24   <https://www.franceculture.fr/emissions/la-fabrique-de-la-guerre-froide/1962-la-crise-des-missiles-de-cuba>
- bron 25   naar: M. Gorbatsjov, Perestrojka. Een nieuwe visie voor mijn land en de wereld, Zutphen 1987.
- bron 26   https://www.cvce.eu/en/obj/cartoon_by_behrendt_on_the_return_to_europe_of_the_eastern_bloc_countries_4_january_1990-en-e96c0a8f-e761-4cbe-b8a5-3837bc45de67.html